

Idrett for FUNKSJONS- HEMMEDE

NYHETS
NR. 1-2008

ANSVARLIG UTGIVER:

Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité

INTERNETT: www.idrett.no

E-mail:
funksjh@idrettsforbundet.no

TELEFON: 21 02 90 00

REDAKTØR: Per-Einar Johannessen,
e-mail: per-einar.johannessen@idrettsforbundet.no
telefon 924 02 803

God start på Paralympics

Tommy Urhaug åpnet med seier i Paralympics i Beijing.

Norge fikk en god start på Paralympics som åpnet lørdag 6. september. Monica Lillehagen debuterte i Paralympics, og hun kom seg like godt til finalen der hun endte på en sterk 5. plass.

Etter kvalifiseringen lå Lillehagen på tredjeplass med 389 poeng, mens hun etter finalen sto bokført med 488,3 poeng. Det holdt altså til en femteplass.

Veronika Vadovicova fra Slovakia ledet etter kvalifiseringen med 392 poeng, og hun vant også til slutt med 494,8 poeng.

Tommy Urhaug og Rolf Erik Paulsen åpnet begge med seier i bordtennis (3-0), mens Norge ligger på tredjeplass etter første dag av lagkonkurransen i ridning. Lagkonkurransen avsluttes tirsdag.

I boccia individuelt (mix) har det ikke gått så bra. Elisabeth Wilhelmssen tapte sine tre kamper klart, John Nørsterud vant en og tapte to, mens Roger Aandalen vant en og tapte tre.

Norge stiller med en tropp på 24 utøvere fordelt på ni idretter og 39 øvelser. Under sommer-Paralympics i Athen i 2004 tok Norge fem medaljer (3 gull, 1 sølv og 1 bronse). Fem medaljer ble det også under vinter-Paralympics i Torino i 2006 etter 1 gull, 1 sølv og 3 bronse.

Her er de norske utøverne som representerer Norge i Beijing:

Bordtennis: Tommy Urhaug (RS) Rolf Erik Paulsen (RS).

Sykling: Morten Jahr.

Bueskyting: Tom Vangen (RS).

Seiling: Bjørnar Erikstad, 2,4mR, Jostein Stordal, Sonar, Per Eugen Kristiansen (RS), Sonar og Alexander Wang-Hansen, Sonar.

Skyting: Monica Lillehagen (RS).

Svømming: Stian Helgeland, Jørgen Tadvin, Mariann Vestbøstad, Cecilie Drabsch Norland og Marianne Mæland.

Boccia: John Nørsterud (RSE), Roger Aandalen (RSE) og Elisabeth Wilhelmssen (RSE).

Rytter: Ann Cathrin Lübbe, Silje Gillund, Sigrid Rui, Mariette Garborg (RS) og Jens Lasse Dokken.

Friidrett: Runar Steinstad og Elin Holen.

Nyttige sider om Paralympics 2008:

- [Olympiatoppens nettsider](#). (Utøveroversikt, utøverprofiler, tidligere prestasjoner, konkurranseprogram og mediaguide)
- <http://en.paralympic.beijing2008.cn>
- [NRKs TV-sendinger under Paralympics](#).
- [ParalympicSport](#). (8 timer sending under hele Paralympics)
- [Eurosport](#). (nesten daglige sendinger)

I tillegg finnes det mye stoff om de norske deltakerne på særforbundenes nettsider. For sommer-Paralympics 2008, se spesielt:

- www.bordtennis.no (Norges Bordtennisforbund)
- www.sykling.no (Norges Cykleforbund)
- www.bueskyting.no (Norges Bueskytterforbund)
- www.seiling.no (Norges Seilerforbund)
- www.skyting.no (Norges Skytterforbund)
- www.svomming.no (Norges Svømmeforbund)
- www.fleridrett.no (Norges Fleridrettsforbund)
- www.rytter.no (Norges Rytterforbund)
- www.friidrett.no (Norges Fri-idrettsforbund)

Hovedleder for den norske Paralympics-troppen i Beijing er Cato Zahl Pedersen.

I DETTE NUMMERET:

- [– Vi må ha tålmodighet](#)
- [Hvorfor skal vi delta?](#)
- [Første sommerskiskole](#)
- [Klart for kunnskapsturneen](#)
- [Kurs og arr.guide](#)

– Vi må ha tålmodighet

Nærmer norsk idrett seg målet om å få flere funksjonshemmede med? Og har særforbundene fulgt opp det ansvaret de har tatt i forhold til funksjonshemmede utøvere - etter at Norges Funksjonshemmedes Idrettsforbund (NFI) formelt ble oppløst for et halvt år siden?

– Det er vanskelig å gi noe entydig svar på dette, sier Arnfinn Vik, enhetsleder for idrett for funksjonshemmede i Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF).

Etter at alle 56 særforbundene enten gjennom avtale eller styrevedtak har tatt ansvar for å rekruttere og tilrettelegge for funksjonshemmede i sin idrett, sliter fortsatt mange av de mindre særforbundene med å komme ut av startgropa.

– Men det står ikke på viljen, bemerket Vik, som opplever de fleste særforbundene som svært positive.

Bra nok økonomi

Basert på tildelingen av spillemidler for 2008 har styret i NIF bevilget 11.22 millioner kroner til integrering av funksjonshemmede i særforbund. Midlene deles i en trinnvis modell mellom særforbundene etter aktivitetstall, toppidrettssatsning, potensial og utvikling til nye grupper. I tillegg til dette bruker stadig flere særforbund mer penger av det ordinære tilskuddet for å bedre tilbudet. De fleste uttrykker at økonomi ikke er hovedutfordringen

for å komme videre i arbeidet.

Hvor er utøverne?

Aktivitetstallene fra idrettsregistreringen viser at antall registrerte funksjonshemmede i norsk idrett ligger på jevnt 10.000. Særforbundene mener hovedutfordringen er å nå ut til nye utøvere.

– Rekruttering av nye utøvere er en kjent problemstilling. Mye av utfordringen ligger i at de arenaene hvor man kan nå ut til flest funksjonshemmede, eksempelvis helsevesenet, er taushetsbelagte, sier Vik, som trekker frem samarbeid med interesseorganisasjoner og rehabiliteringssentra som en suksessfaktor i arbeidet framover.

– Vi må jobbe sammen med andre for å nå potensielle utøvere, sier han.

– Det er sterk vilje til å skape nye og varige tilbud for funksjonshemmede i norsk idrett, men det er vanskelig å rekruttere nye utøvere. Vi må derfor være tålmodig, sier Arnfinn Vik i Idrettsforbundet. (Foto: Per-Einar Johannessen)

Norges Bandyforbund er et av særforbundene som har lyktes i arbeidet med å rekruttere funksjonshemmede. I løpet av de siste årene har flere klubber fått etablert tilbud innen el-innebandy. (Foto: Frank Nordseth)

Noen har lyktes

Noen særforbund har med stor innsatsvilje og nytenkning likevel klart å finne nøkkelen til hvordan rekruttere grupper som tidligere har hatt få tilbud. Bandyforbundet har med hell tatt med seg erfaringer fra en enorm oppsving i ordinær bandy, over til el-innebandy, og opplever en stadig økende interesse.

– En del av suksessoppskriften er at de har gitt gruppen med store støtte- og tilretteleggingsbehov en mulighet til å prøve en ny og fartsfylt idrett, sier Vik.

Et felles mål

Paralympics i Beijing er i gang, og toppidrettssatsningen er et område mange særforbund med hell har styrket. I Para-

lympics stiller Norge med utøvere i ni idretter.

– Særforbundene har et stadig tettere samarbeid med Olympiatoppen også i forhold til Paralympics. De utøverne som representerer Norge i årets Paralympics har hatt en meget god forberedelsesfase, mener Vik.

Krever mye

Men under toppen er det tynt i rekkene, og dette blir en stor utfordring for norsk idrett i årene som kommer.

– Norsk idrett kan ikke forvente at nye utøvere kommer av seg selv. For å lykkes med dette arbeidet kreves det tålmodighet, utholdenhet og pågangsmot. Men vi har stor tro på at vi er på riktig vei, selv om vi fortsatt står overfor mange utfordringer, sier Vik.

Terje Roel retter i denne artikkelen søkelyset på toppidrett for funksjonshemmede og deltakelse internasjonalt. Roel er tidligere internasjonal utøver i friidrett, nestleder i Sør-Trøndelag Idrettskrets, medlem av integreringsutvalget i NIF, medlem av integreringsutvalget i Norges Fri-idrettsforbund (NFIF) og prosjektleder i Paralympics 2008 i NFIF.

Internasjonal idrett for funksjonshemmede:

Hvorfor skal vi delta?

Internasjonal idrett for funksjonshemmede startet i Stoke Mandeville i England med International Stoke Mandeville Games i 1952. Det første «Handicap-OL», senere Paralympics, ble arrangert i Roma i 1960.

De som omfattes av Paralympics (hovedsaklig bevegelseshemmede, synshemmede og CP) har opplevd en enorm økning i bredde og nivå fra 1960 til i dag. I Roma i 1960 deltok 23 nasjoner med 400 utøvere, mens det i Beijing i 2008 deltar rundt 150 nasjoner og 4000 utøvere. Det er tøffe kvalifiseringskrav til Paralympics, og vi definerer dette som et toppidrettsarrangement. De tøffe kravene er en nødvendighet for å holde arrangementet på en akseptabel størrelse, og det har også bidratt til en enorm nivåheving.

Krav til utøverne

Funksjonshemmede som skal representere Norge skal ha de samme krav som andre toppidrettsutøvere. Følgende er en definisjon fra Johan Kaggstad i en blogg på tv2.no (redigert):

Norge har fått merke den enorme nivåhevingen i toppen av internasjonal idrett for funksjonshemmede. Dette bildet ble tatt under det siste Paralympics i Athen i 2004. (Foto: Thorleif Leifsen)

Saken fortsetter. [Bla til neste side >](#)

De som lykkes:

- Trener mye variert kvalitet og kvantitet.
- De slipper aldri basisen av syne.
- De er del av en god organisasjon.
- De har god målforståelse. D.v.s. de har identifisert hvilke faktorer som påvirker resultatene.
- De har relevant atferd og holdninger. D.v.s. de organiserer livet, ernæring osv. til det å prestere topp.

Kaggestad skriver også:

"Altfor mange jeg møter, enten de er på landslag eller konkurrerer på høyt plan, ofte med stor medieoppmerksomhet, er der "for the ride". De har det bra som de har det - hvorfor strekke seg unødig."

Når vi sender funksjonshemmede utøvere til internasjonale idrettsarrangementer, skal vi ikke sende utøvere som er der "for the ride", men utøvere som gjennom hard, målrettet og tålmodig trening har kvalifisert seg til deltagelse. Hvis slike utøvere ikke finnes, lar vi heller være å sende utøvere.

Hvorfor skal funksjonshemmede delta internasjonalt?

Personlige motiver: Det er mange motiver for funksjonshemmede til å trene og drive idrett. Når det gjelder toppidrett, er tilleggsmotivene få – men viktige. For eksempel er økonomi ikke et motiv for en funksjonshemmet toppidrettsutøver, snarere tvert i mot. Derimot er selvrealisering like viktig som for andre topputøvere. I tillegg vil en funksjonshemmet toppidrettsutøver være selvstendig i mye større grad enn andre funksjonshemmede. Det å vite at man klarer seg på egen hånd på reiser,

på hoteller og i forhold til andre kulturer gir en uvurderlig økning av selvtillit og selvfølelse.

Idrettens motiver: Topp og bredde henger sammen. For å få oppmerksomhet om idrett for funksjonshemmede, er en helt avhengig av medieomtale som man kun får i forbindelse med store internasjonale arrangement. Denne medieomtalen er en uhyre viktig hjelpemotor for å få rekruttering lokalt.

Idrettstinget vedtok enstemmig i 1996 å starte integreringsprosessen i norsk idrett. Dette er av andre kalt "den største utfordringen i norsk idrett". Norsk idrettsbevegelse er Norges største frivillige organisasjon, og en betydelig samfunnsaktør. Jeg vil gå så langt som å si at integreringsprosessen er "den største utfordring i norsk organisasjonsliv". En vellykket integreringsprosess vil ha ringvirkninger langt utover norsk idrett. Internasjonal deltagelse vil være en dokumentasjon og symbol på hvor langt norsk idrett generelt, og særforbundene spesielt, har kommet i arbeidet med å integrere funksjonshemmede.

Samfunnets motiver: De siste årene har folkehelse og idrett blitt knyttet sterkere opp mot hverandre. For funksjonshemmede gjelder dette i større grad. Blant annet kan det nevnes at bevegelsehemmede har en mye større risiko for å pådra seg hjerte- og karsykdommer enn gjennomsnittsbefolkningen. Internasjonal deltagelse vil gi mer oppmerksomhet og større rekruttering, hvilket gir positive utslag på funksjonshemmedes helse.

Funksjonshemmede sliter med å få aksept som fullverdige arbeidstakere. Arbeidsmarkedet skriker etter mer arbeidskraft, likevel er kun 45,3 % funksjonshemmede i mot 77,3 % av arbeidsstyrken sett under ett (SSB 2008).

- Når norsk idrett sender utøvere til internasjonale idrettsarrangement, skal det være utøvere som gjennom hard, målrettet og tålmodig trening har kvalifisert seg til deltagelse, skriver Terje Roel i denne artikkelen. (Foto: Per-Einar Johannessen)

Kun 6 % av arbeidsgiverne vil ansette en godt kvalifisert rullestolbruker, 4 % en synshemmet med førerhund (MMI 2007).

Fordommer om funksjonshemmedes kapasitet er høyst sannsynlig årsaken til disse forhold. Oppmerksomhet rundt funksjonshemmedes prestasjoner på idrettsarenaen vil bidra til å bryte ned slike fordommer, samtidig som idretten får mulighet til å dokumentere sitt banebrytende arbeid innen integrering. Det er ikke så lett å avvise en rullestolbruker med at det er vanskelig å komme seg rundt i kontorlandskapet, når en vet at mange kjører maraton i rullestol under 1:30, og beste tid i verden for løpere på samme distanse er 2:04!

Undertegnede har vært til stede ved mange internasjonale mesterskap for funksjonshemmede de siste 30 år. Det har slått meg hvor stor sammenheng det er mellom levekår for funksjonshemmede i en nasjon, og nivå og bredde i idrett for funksjonshemmede. Internasjonale idrettsprestasjoner er rett og slett et barometer på hvordan det er å være funksjonshemmet i Norge. Ønsker vi å komme fra en nasjon som ikke har gode livsvilkår for funksjonshemmede?

Første sommerskiskole for syns- og bevegelseshemmede

Fra 4.-8. august ble den første sommerskiskolen for syns- og bevegelseshemmede arrangert av Norges Skiforbund og Norges Skiskytterforbund i samarbeid med Hedmark Skikrets.

- God innsats og godt humør har preget uka. Det var en fornøyd gjeng som tok farvel med Savalen, sier Anne Ragnhild Kroken, konsulent i Norges Skiforbund (NSF).

12 utøvere pluss noen ledsagere og ledere, i alt 22 personer, var med på sommerskiskolen.

- Vi har hatt tradisjonell trening relatert til langrenn, alpint og skiskyting, men også andre utfordringer til vanns, med kajakk og vanntubekjøring. Deltakerne fikk i tillegg testet ut en del aktivitetshjelpemidler, og der var det også full rulle, sier Kroken.

Hun slår fast at det har vært en uke med mye innsats og latter - av og til så tårene har sprutet.

- Blide fjes har det alltid vært å se uansett vær, regn eller sol. Deltakerne på skolen ble godt kjent i løpet av en uke med mye forskjellige aktiviteter. En ting er sikkert, blant deltakerne er det talenter for mer enn det å gå på ski, sier Kroken.

Arrangøren av sommerskiskolen hadde fått tak i dyk-

← Full innsats på sommerskiskolen. Her er Anders Røyseth fra Eiksund i Møre og Romsdal i aksjon. (Foto: Anne Ragnhild Kroken, NSF)

Fornøyde deltakere og ledere etter at den første sommerskiskolen er over. (Foto: Anne Ragnhild Kroken, NSF)

tige forelesere og instruktører. Blant annet bidro tidligere gullvinnere fra Paralympics og VM; Ragnhild Myklebust, Kjartan Haugen og Karl-Einar Henriksen.

- Vi har hatt en flott uke, og vi håper at enda flere vil være med oss neste år. Da arrangeres skolen i tidsrommet 2.-7. august. Årets sommerskiskole er nemlig ikke bare et avsluttet kapittel, men også starten på en ny tradisjon, sier Kroken.

Les mer om skiskolen og se mange bilder på Norges Skiforbunds nettsider: www.skiforbundet.no (klikk på linken "Funksjonshemmede" i menyen til venstre)

Klart for den store kunnskapsturneen

Idrettsforbundet i samarbeid med Norsk Tipping gjentar suksessen med gratis kunnskapsturné også i år. Blant foredragsholderne er Alexander Dale Oen, Dagfinn Enerly, Cato Zahl Pedersen, Marianne Mæland, Bjørnar Erikstad, Øyvind Sletten, Liv Tone Lind, Tommy Urhaug, Inge Andersen, Arild Steine, Mariann Vestbøstad, David Lega, Vidar Letho og Tove Paule.

Kunnskapsturneen besøker Bergen 8. oktober, Harstad 16. oktober, Skien 23. oktober, Ålesund 6. november og Lillestrøm 27. november.

Turneen er et tiltak for kompetanseoverføring innen idretten. Målet er å utvikle, ta vare på og dele kunnskap om idrett blant trenere, ledere, tillitsvalgte og engasjerte foreldre i norsk idrett. Kunnskapsutvekslingen skal skje på tvers av grener og særforbund, klubber og kretser, funksjoner og generasjoner.

Turneen er gratis og åpen for trenere, ledere, tillitsvalgte, frivillige, engasjerte foreldre, aktive og andre interesserte.

Tema i år er "Fra lokal inkludering til internasjonal suksess", og seminarene får storfint besøk av medaljevinnere fra OL i Beijing og andre idrettspersonligheter. Hør Paralympics-deltagere fortelle sin historie, og lær hvordan funksjonshemmede idrettsutøvere kan lykkes på lokalt og internasjonalt plan. I tillegg blir det utprøving av en rekke idretter og aktivitetshjelpemidler.

Les mer og meld deg på Kunnskapsturneen på www.idrett.no

Kurs, konferanser, seminarer, temadager og arrangementer

Under finner du en knippe kurs, konferanser, seminarer, temadager og arrangementer innen idrett for funksjonshemmede i Norge. Følg ellers med på [særforbundenes nettsider](#) hvis man ønsker informasjon innen en spesifikk idrett.

- SEPTEMBER:**
- 8.-19. september: [Kurs i bruk av rullestol, Valnesfjord.](#)
  - 8.-12. september: [Rekrutteringsleir i idrett og friluftsliv i Valnesfjord.](#)
  - 11. september: [Åpen dag for funksjonshemmede, Fauske.](#)
  - 17. september: [Fagdag og åpen kveld i kjelkehockey, Moss.](#)
  - 18. september: [Aktiviteter og idrett for barn med behov for spesiell tilrettelegging, Asker.](#)
  - 19. september: [Konferanse i fysisk aktivitet og funksjonshemming \(FAF\), Oslo.](#)
  - 25.-28. september: [Landsstevnet i svømming for utviklingshemmede i Oslo.](#)
  - 29. september: [Kurs om konsentrasjonsvansker i idretten, Tromsø.](#)
- OKTOBER:**
- 2. oktober: [Aktiviteter og idrett for barn med behov for spesiell tilrettelegging, Oslo.](#)
  - 8. oktober: [Nybegynnerkurs i tegnspråk innen idretten, Oslo.](#)
  - 8. oktober: [Den store kunnskapsturneen i norsk idrett til Bergen.](#)
  - 16. oktober: [Den store kunnskapsturneen i norsk idrett til Harstad.](#)
  - 23. oktober: [Den store kunnskapsturneen i norsk idrett til Skien.](#)
  - 25. oktober: [Den store kurshelgen, Oslo.](#)
  - 30. oktober: [Fagkveld idrett for utviklingshemmede, Oslo.](#)
- NOVEMBER:**
- 1.-2. november: [El-innebandyturnering i Skognhallen \(Nord-Trøndelag\).](#)
  - 6. november: [Den store kunnskapsturneen i norsk idrett, Ålesund.](#)
  - 6. november: [Kurs om konsentrasjonsvansker i idretten, Harstad.](#)
  - 27. november: [Den store kunnskapsturneen i norsk idrett, Lillestrøm.](#)